WORKING GROUP ON DEMOCRACY AND TECHNOLOGY(GT-DT), EUROPEAN COMMITTEE ON DEMOCRACY AND GOVERNANCE (CDDG), Council of Europe, wideokonferencja, 8 lutego 2020 r., Strasburg

8 lutego 2021 r. odbyło się w formie wideokonferencji spotkanie Grupy Roboczej ds. Demokracji i Technologii. Pierwsza sesja została poświęcona została zagadnieniu wpływu transformacji cyfrowej (w tym także sztucznej inteligencji) na demokrację i sprawowanie rządów. Druga sesja dotyczyła opracowania standardów dotyczących nowych technologii i różnych etapów procesu wyborczego, w tym rejestracji wyborców, przekazywania i zestawienia wyników.

Spotkanie rozpoczął Pan Almir Sahovic – przewodniczący Komitetu Ministrów Rady Europy informując uczestników o przesłanych dokumentach. Uczestnicy zostali poinformowani o nadesłanych studiach przypadków oraz o celu przygotowywanego raportu jakim jest określenie wpływu cyfrowej transformacji na demokrację i dobre rządy. W badaniu podjęto próbę wskazania jakie korzyści i zagrożenia niesie za sobą transformacja cyfrowa. W raporcie wspomniano o kluczowych zasadach, takich jak partycypacja, przejrzystość, otwartość, rozliczalność, ale także efektywność, zrównoważony rozwój, integracja czy brak dyskryminacji. Opracowanie zawiera wnioski, które będą mogły być rozwinięte na podstawie uwag wnoszonych przez przedstawicieli państw członkowskich. Pan Almir Sahovic podziękował Sekretariatowi za wykonaną pracę. Zaznaczył, że debata ma na celu sfinalizowanie projektu studium. Dokument ten zostanie następnie przedłożony CDDG na następnym posiedzeniu w kwietniu 2021 r. Zaznaczył, że transformacja cyfrowa trwa, a jej wpływ na demokrację i rządy nie został jeszcze w pełni oceniony. Zachęcił także członków zespołu do zabierania zabierali głosu w dyskusji. Pan Markku Mölläri - Komitetu Ministrów Rady Europy podzielił się swoimi przemyśleniami dotyczącymi sytuacji w Finlandii podkreślając, że dokument jest bardzo praktyczny i wyważony. Podkreślił, że w demokracji jest dużo miejsca na współpracę horyzontalną i wertykalną, by uczynić administrację bardziej interaktywną. W demokracji bardzo ważne jest integrowanie ludzi ze społeczeństwem. Wiceprzewodniczący wskazał na ogromny potencjał wykorzystania e-narzędzi w odniesieniu do obowiązującego w kraju języka. Miał na myśli większą przystępność dla obywateli oraz obcokrajowców mieszkających w kraju.

Pan Paul Rowsell (UK) wspomniał o konieczności stosowania 12 zasad dobrego rządzenia. Istotne jest w jaki sposób transformacja cyfrowa ma szansę pomóc, gdy działa w rzeczywistości. Wyraził gotowość to dalszej pomocy. Z kolei Pan Peter Andre podziękował Sekretariatowi za kompleksowe opracowanie i sfinalizowanie dokumentu. Podkreślił, że studia co prawda przypadków są bardzo obszerne ale jest ich niewiele. W jego ocenie konieczne jest przesyłanie studiów przypadków przez kolejne państwa, tak by można było dokonać stosownej aktualizacji raportu i aby był ona bardziej reprezentatywny. Przewodniczący - Almir Sahovic podziękował Sekretariatowi za komentarz, dodając, że dobrym rozwiązaniem będzie, jeśli państwa członkowskie wyślą dodatkowe studia przypadków w ciągu tygodnia.

Następnie Pan Paul Rowsell poruszył kwestię społecznego zaufania do technologii, terminali do głosowania oraz ogólnego systemu demokracji. Sekretariat podkreślił, że w toku przygotowywania dokumentu napotkano wiele wyzwań. Nie ma bowiem jednej definicji demokracji. Zdecydowano się umieścić w rezolucji cechy wspólne dla wszystkich demokracji. Szczególną uwagę zwrócono na pojęcie politycznego pluralizmu opierającego się na wolności wypowiedzi, wolności zrzeszania się i wolności zgromadzeń. Podkreślono jednocześnie rolę partii politycznych jako głównych podmiotów reprezentujących różne interesy. Wskazano również, że rządy powinny uwzględniać respektowanie fundamentalnych praw. Zaakcentowano, że wpływ demokracji cyfrowej nie jest taki sam w przypadku różnych form demokracji. Technologia cyfrowa stwarza jednakże nowy kanał dla partycypacji obywateli. Podkreślono, że ważne jest przeciwdziałanie dezinformacji, dostosowywanie się do ewoluujących zagrożeń i manipulacji w Internecie, w tym zajęcia się kwestią *political micro-targeting.* Pojęcie to niesie za sobą zalety, ale i zagrożenia. Pan Roman Chlapak wyraził stanowisko, że raport jest bardzo dobrym dokumentem. Pan Markku Mölläri odniósł się w swojej wypowiedzi do funkcjonowania partii politycznych w Finlandii, wskazując wyraźne rozróżnienie pomiędzy nimi. Nowe partie koncentrują się na pojedynczych problemach, nie zaś na ogólnej perspektywie, jak ma to miejsce w przypadku „starych partii". Część partii skupia się na kwestii ochrony środowiska, natomiast inne akcentują zagadnienie polityki migracyjnej. Wskazano, że taka sytuacja jest wyzwaniem dla demokracji, a partie polityczne powinny w tym zakresie współpracować. Sekretariat zaznaczył, że istnieją określone kompetencje, które wymagają różnych szczebli zarządzania. Są to nie tylko kompetencje techniczne, ale także informacje o płynności cyfrowej i gotowości do wprowadzania zmian technologicznych. Ważna jest zmiana mentalności w tym zakresie. W pracę w administracji publicznej muszę być zaangażowani nie tylko administratorzy, ale także dostawcy usług IT oraz konsultanci.

Sekretariat omówił również paragraf 3 raportu, który jest całkowicie poświęcony zagadnieniu sztucznej inteligencji w administracji publicznej. Wymieniono w nim strategie, które mają charakter ogólny. Nie są skierowane konkretnie do administracji publicznej. W dalszej części spotkania, głos zabrali Pan Paul Rowsell (UK) oraz Pan Roman Chlapak (Sekretariat). Sekretariat przedstawił krótkie konkluzje dotyczące raportu. Wskazano, że odnoszą się do trzech dynamicznych procesów, takich jak demokracja, dobre rządzenie oraz technologia. Podkreślono również, że zmiana dotyczy różnych poziomów. Digitalizacja dotyka członków społeczeństwa, a także podmioty takie jak partie polityczne, instytucje przedstawicielskie, rządy, autorytety na różnych płaszczyznach. Na końcu podkreślono, że podejście CCDG w zakresie *data* jest pragmatyczne. Przedstawione konkluzje zostały skomentowane między innymi przez Pana Markku Mölläri, który poruszył zagadnienie sztucznej inteligencji oraz zasugerował umieszczenie w konkluzji opracowania 12 zasad dobrych demokratycznych rządów.

Sesja druga, którą rozpoczął przewodniczący - Almir Sahovic dotyczyła nowych technologii i różnych etapów procesu wyborczego. Sekretariat wspomniał o przygotowanym przez Grupę Roboczą kwestionariuszu oraz o tym, że został on przesłany członkom CDDG celem udzielenia odpowiedzi. Dotyczył etapów procesu wyborczego, cyklu wyborczego a także innych problemów, takich jak wpływ pandemii Covid 19. Poproszono również respondentów, aby odnieśli się do przydatności międzynarodowych wytycznych Rady Europy.

Wskazano, że podczas trwającego spotkania Grupy Roboczej, zostaną omówione otrzymane od państw członkowskich odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu. Analizę w tym zakresie przeprowadziła Pani Ardita Driza Maurer. Zakomunikowano, że dokument zostanie udostępniony uczestnikom a państwa członkowskie otrzymają kompilacje odpowiedzi w języku angielskimi francuskim. Zwrócono uwagę na fakt, że analiza odpowiedzi miała na celu identyfikację typowych problemów oraz innych aspektów zasługujących na dalszą uwagę. Sekretariat poinformował, że w spotkaniu biorą udział także nowi uczestnicy, ponieważ poruszana kwestia wymaga szczegółowej wiedzy, natomiast trwające spotkanie jest doskonałą okazją to podniesienia istotnych kwestii przez delegacje, co może znaleźć odzwierciedlenie w przyszłych wytycznych Rady Europy. Celem spotkania jest zgromadzenie jak najwięcej liczby informacji a także weryfikacja pomysłów, koncepcji, zasad. Po spotkaniu, sekretariat rozpocznie współpracę z ekspertami w celu sporządzenia struktury projektu wytycznych, tak by poczynić postępy przed posiedzeniem plenarnym CDDG w kwietniu 2021 r. Pani Melanie Volkammer zgłosiła gotowość do odpowiadania na pytania dotyczące dziedziny IT, wsparcia technicznego w różnych aspektach głosowania. Pan Robert Krimmer podziękował za możliwość udziału w spotkaniu, podczas którego możliwa jest dyskusja dotycząca uczestników procesu wyborczego oraz łączącego się z tym zarządzania technologią. Pani Ardita Driza Maurer omówiła zagadnienie przyszłych wytycznych dotyczących *ICT elections.* Opracowany wcześniej dokument został rozesłany do państw członkowskich oraz władz odpowiedzialnych za proces wyborczy. Otrzymane odpowiedzi różniły się pod względem długości, dogłębności, a także języka, co stanowi reprezentatywne tło. Zaprezentowano szczegółowo wyniki dotyczące tego na jakich etapach cyklu wyborczego wykorzystuje się technologie cyfrowe. Omawiany dokument odnosił się także do kwestii wykorzystania technologii cyfrowych w cyklu wyborczym względem zgodności z ogólną strategią cyfryzacji. Zawarto w nim także informacje odnoszące się do trudności związanych z technologiami cyfrowymi, a także wpływu pandemii Covid-19 na wybory. W toku dyskusji, Pan Robert Krimmer podziękował wszystkim państwom członkowskim za wkład wniesiony w stworzenie raportu, co pozwoliło uwydatnić obszary priorytetowe. W dyskusji zabrał głos również Pan Gregor Wenda podkreślając, że technologia ewoluuje. Z kolei Pan Paul Rowsell zwrócił uwagę na pojęcie *accessibility* w odniesieniu do procesu wyborczego. Pan Markku Mölläri w swoim komentarzu poruszył kwestię bezpieczeństwa głosowania w tradycyjnej formie w odniesieniu do panującej pandemii Covid 19. Pan Oliver Spycher (Szwajcaria) odnosząc się do zagadnienia głosowania drogą elektroniczną zaznaczył, że jednym z priorytetów jest tym zakresie zarządzanie ryzykiem. Pod koniec dyskusji, Pan Nikolaos Dikaros (Grecja) wskazał na problem transferu danych pomiędzy samorządem lokalnym a rządem, zaznaczając, że prezentacja danych jest wykonywana przez firmę prywatną. Podczas podsumowania Sekretariat podkreślił rolę państw członkowskich. Zaakcentowano, że uczestnicy spotkania wymieniali takie pojęcia jak zasady, dostępność, integracja, bezpieczeństwo oraz zarządzanie ryzykiem. W ocenie Sekretariatu wszystkie te aspekty powinny zostać uwzględnione w przyszłych wytycznych. Przewodniczący - Almir Sahovic podziękował wszystkim członkom Grupy Roboczej za udział w spotkaniu. Następne posiedzenie odbędzie się 1 czerwca 2021 r. w formie wideokonferencji.